

บทที่ 4

การดำเนินธุรกิจของชุมชน

4.1 การดำเนินธุรกิจชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวย

การค้าของผู้ประกอบการรายเล็กที่ใช้กำลังแรงงานสมาชิกภายในครอบครัว โดยการดำเนินธุรกิจเป็นรายได้เพื่อการดำรงชีพ ดำเนินธุรกิจโดยเน้นหลักคุณธรรมนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนไทยเป็นแกนในการดำเนินธุรกิจการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีตั้งจะอยู่บนการพึ่งตนเองและมุ่งประโยชน์เพียงพอในการยังชีพ เมื่อมีส่วนเกินก็จะผลิตเพื่อการค้าประกอบกิจการโดยยึดหลักมีการเอื้อเพื่อเผื่อแผ่มีการช่วยเหลือกันในชุมชนบน ความเชื่อและศรัทธาในศาสนา ระบบเศรษฐกิจมีเป้าหมายสำคัญคือความสมานฉันท์ของสมาชิกในชุมชนและเป็นการค้าเพื่อความอยู่รอดของสมาชิกในครอบครัว โดยใช้แรงงานของตนเองซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติและอาจพึ่งพาสังคมภายนอกในกรณีจำเป็น

ธุรกิจชุมชนเป็นการประกอบอาชีพของชาวบ้านในชุมชน การร่วมมือในรูปแบบกิจกรรม การเกษตรและการผลิตในระดับครอบครัวเพื่อพอกินพอใช้เมื่อมีกำลังในการผลิตมากพอก็ผลิตเพื่อขาย ในความหมายการผลิต การค้าและการบริการในขบวนการผลิตมุ่งหวังผลในรูปแบบของการเลี้ยงชีพของครอบครัว โดยตระหนักถึงความพึงพอใจในธุรกิจแก่ตนและครอบครัวแต่สมาชิกในชุมชนดำรงอยู่ได้ด้วยการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ทั้งนี้เพื่อเป็นบทเรียนการพัฒนาชุมชนในโอกาสพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ซึ่งได้พิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจชุมชนดังนี้

ประการแรก ระบบการอยู่ร่วมกันในระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกชุมชนที่เข้มแข็ง มีขบวนการผลิตในระบบความสัมพันธ์อยู่เป็นประจำภายใต้แบบแผนในการดำเนินชีวิตประจำวันในการผลิต มีการปฏิบัติซ้ำกันในระยะเวลานาน อีกทั้งมีปฏิสัมพันธ์กันด้วยจิตใจความเอื้อเพื่อต่อกันในระบบสังคมเครือญาติและวัฒนธรรมชุมชน

จากการศึกษาข้อมูล จะเห็นได้ชัดเจนว่าแกนกลางระบบความสัมพันธ์ทางสังคมชุมชน วัดไร่จึงคือยึดหลักความศรัทธาในแนวทางพุทธศาสนาคนที่พึ่งแห่งตน โดยเฉพาะหลักการสำคัญในการร่วมประกอบกิจกรรมทางศาสนา เป็นบทบาทการเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การปฏิบัติวิถีชีวิตในชุมชนได้รับการถ่ายทอด ปลูกฝังให้ซึมซับกับหลักธรรมคำสอน อุดมการณ์ ผสมผสานจนกลายเป็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน การเข้ามาประกอบอาชีพในตลาดชุมชนนุตร หลานของสมาชิกได้เข้ามาศึกษารับบริการในที่สาธารณะของสงฆ์ภายใต้กฎระเบียบคนมีช่วยคนจนได้รับทุนการศึกษา ชาวชุมชนตระหนักถึงการเป็นผู้รู้จักในการเป็นผู้ให้มากกว่าจะเป็นผู้รับเพียงฝ่ายเดียว ขบวนการเข้ามาของชาวบ้าน โดยวิธีการพบปะเข้ามาประกอบภารกิจเป็นกลุ่ม เป็นสถาบัน หรือเป็นผู้ประกอบการ อาทิ นักเรียนต้องมาเรียนหนังสือทุกวัน ครู อาจารย์ นายแพทย์ พยาบาลและผู้ประกอบธุรกิจภายในสมาชิกชุมชนกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมต้องมีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้สมาชิกแต่ละคนมีความสัมพันธ์ต่อกันในสังคมชุมชน ซึ่งในขบวนการสุดท้ายผลการรวมกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้เป็นประจำในชีวิตประจำวัน ภาระหน้าที่ซึ่ง เชื่อมสัมพันธ์กันและกันในชุมชน คือ การผลิตซ้ำด้วยระบบความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นแรงเกาะเกี่ยวเชื่อมโยง สมาชิกชุมชนไว้อยู่ร่วมกันด้วยวัฒนธรรมและประเพณีภายในชุมชน

ชุมชนวัดคอนฮวาย

การดำรงวิถีชีวิตของสมาชิกชาวชุมชนวัดคอนฮวายวิถีชีวิตประจำวันความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน ขบวนการผลิตอาศัยแรงงานของสมาชิกในครัวเรือน วิถีชีวิตประจำวัน คือ การตื่นเช้าเพื่อเตรียมการประกอบอาหาร คาว-หวาน นำมาขายระบบการพัฒนาในยุคส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปรับรู้สภาพชุมชนตลาดวัดคอนฮวายถึงคุณภาพอาหารอร่อย พืชผักผลไม้สดใหม่ผลิตจากชาวสวนเป็นกระแสการบอกเล่าขานความ สร้างชื่อเสียงต้องการเข้ามาในชุมชนจากประชากรทั่วประเทศ เพื่อเข้ามาทัศนศึกษาและมาเลือกซื้อผลผลิตจากชาวสวน ประชาชนจำนวนหนึ่งขึ้นชอบบรรยากาศบ้านโบราณได้มีโอกาสท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมฝั่งน้ำอีกทั้งได้ทำบุญในวัด ซึ่งอยู่ใกล้ในบริเวณตลาดจำนวนคนมาท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกวัน สมาชิกในชุมชนจึงรวมกลุ่มกันคิดพลิกฟื้นอาชีพที่บรรพบุรุษได้เคยผลิตมาก่อน เมื่อคิดในการผลิตมาค้าขายในชุมชน ซึ่งครั้งหนึ่งเขากลับมาขายคืออีกครั้ง สมาชิกในครัวเรือนเคยออกไปทำการค้า นอกถิ่น ได้กลับมาช่วยพ่อแม่ทำการค้าได้กล่าวมาข้างต้นเป็นกระบวนการครอบครัวขายเป็นการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้เพราะความมีคุณภาพในสินค้าและความพร้อมในด้านการให้บริการด้วย

อธยาศัยไมตรี โดยการใช้แรงงานสมาชิกของครอบครัวเป็นผู้ดำเนินการค้า สร้างความประทับใจให้ ความใกล้ชิดกับผู้มาซื้อสินค้าในด้านศาสนาความเชื่อความศรัทธาในชุมชนวัดคอนทวายยึดหลัก ประเพณีวัฒนธรรมลูกหลานชาวจีน ชื่อสัตย์ ขยันอดทนและยึดมั่นพิธีกรรมเช่นไหว้บรรพบุรุษ เกาะกลุ่มกันเหนียวแน่นโดยระบบอาวุโสของผู้เฒ่าในครอบครัวเป็นหลัก

ประการที่สอง ปังจ๊อในการดำรงชีวิตในชุมชน ที่มีความพอเพียงในชุมชนวัดคอนทวาย ปังจ๊อการดำรงชีวิตมีปังจ๊อ 4 ครอบถ้วน อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและการ รักษาพยาบาล สมาชิกในชุมชนวัดคอนทวายยังมีปังจ๊อการผลิตเป็นของตนเอง แม้จะมีการถือ ครอบกรรมสิทธิ์ในที่ดินไม่มากแต่การผลิตก็เข้มข้นใช้พื้นที่เต็มกำลังปังจ๊อในการดำรงชีวิต ซึ่งมี ผลผลิตด้านกิจกรรมจากการผลิตในชุมชนและผลผลิตด้านแปรรูปนอกจากการผลิตอาหารชุมชนก็ ทำธุรกิจชุมชนด้วยการผลิตทางการค้าและยังได้รับการเกื้อหนุนจากวัดให้มีพื้นที่ในการจำหน่าย ผลผลิตภายในชุมชนและมีสถานที่บริการชุมชนใกล้บ้าน การศึกษา การพยาบาล เป็นปังจ๊อ 4 เพื่อให้บริการแก่ชุมชนใกล้เคียง ได้อาศัยเป็นแหล่งเรียนรู้และสถานที่ประกอบการค้าในชุมชน

ชุมชนวัดคอนทวาย ปังจ๊อการดำรงชีวิตพอเพียง

ด้วยสภาพอาณาเขตในอำเภอเดียวกันระยะทางระหว่างชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัด คอนทวายมีระยะทางห่างกันประมาณ 5 กิโลเมตรเป็นตำบลที่มีแนวเขตติดกันปังจ๊อการผลิต คล้ายกัน แต่วิถีชีวิตแตกต่าง เพราะการดำรงชีวิตของสมาชิกในชุมชนคอนทวายพึ่งพิงอาชีพในทาง ธุรกิจการค้าด้านการประกอบอาหารเป็นธุรกิจประจำวันผลผลิตทางกิจกรรมหมุนเวียนนำผลผลิต มาขายตามฤดูกาลและบางครั้งก็มีการซื้อผลผลิตจากชุมชนใกล้เคียง ดังเช่น เป็ด ไช้ ไข่ ไข่ จากชุมชน ใกล้เคียง เช่น อำเภอบางเลนเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนครปฐม การที่ชุมชนได้ทำธุรกิจในวิถีชีวิต ประจำด้วยความพอเพียงมีสถานศึกษาใกล้บ้านมีธุรกิจสร้างรายได้เลี้ยงชีพตนเองเพียงพอต่อ การดำรงชีวิตครัวเรือน สมาชิกชุมชนไม่แสวงหาการขยายธุรกิจออกไปนอกชุมชนพอเพียงการทำ ธุรกิจภายในชุมชนทุกครั้งเรือนบอกว่าแค่นี้ก็พอแล้ว เพราะว่าการขยายธุรกิจไม่จำเป็นสำหรับ สมาชิกในชุมชนคอนทวาย ใครต้องการจะฝึกอาชีพทำอาหาร เช่น เป็ดพะโล้ ขนมตาลป้าไข่ ขนมไทยอัทนีย์ สามารถรวมกลุ่มเข้ามารับการถ่ายทอดวิชาชีพ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เป็นการแสดง ให้รู้ว่าคุณค่าหลักวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม คือ การเอื้อเฟื้อการให้ด้วยความเสียสละมีเมตตา มี จิตสำนึกแห่งการเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาอย่างแท้จริง

ประการที่สาม การดำรงความเป็นชุมชนที่มีความเป็นอิสระชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวยคงความเป็นอิสระในการดำเนินธุรกิจภายในชุมชน แม้จะมีความสัมพันธ์ติดต่อกับสังคมภายนอกสามารถรักษาความสมดุลความสัมพันธ์ชุมชนกับสังคมภายนอกได้ ภายใต้อณัติกรรมการชุมชนระหว่างวัด บ้านและ โรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

ในมิติของทรัพยากร การใช้ทรัพยากรของชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวยก้าวสู่เศรษฐกิจการทำธุรกิจชุมชนต้องมีการติดต่อกับสังคมภายนอกได้แก่ปัจจัยการผลิตสินค้าและตลาด การเป็นธุรกิจการค้ามาตั้งแต่อดีต ธุรกิจชุมชนที่เกิดขึ้นเป็นการเริ่มต้นกิจการที่มุ่งตอบสนองความต้องการภายในชุมชนเป็นหลักก่อน จากนั้นจึงค่อยขยายกิจการเพื่อตอบสนองต่อสิ่งที่ชุมชนผลิตเองได้มากขึ้นตอบสนองต่อการเข้ามาท่องเที่ยวของประชาชนชาวไทยและชาวต่างชาติตามกระแสโลกาภิวัตน์

โดยพื้นฐานในชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวย มีการใช้ปัจจัยการผลิตเทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อน สามารถควบคุมได้ง่าย มีต้นทุนต่ำวัตถุดิบที่ใช้การผลิตหาได้ง่ายในชุมชนใกล้เคียง สมาชิกในชุมชนจากการสำรวจ ซึ่งอยู่ในภาคผนวกปรากฏภาพชัดเจน การผลิตเป็นวิธีการใช้เทคโนโลยีง่าย ๆ ผสมผสานกับภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น การแปรรูปอาหาร การทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากพืช การผลิตพันธุ์ไม้เพื่อขยายกิจกรรมเหล่านี้เป็นการปฏิบัติงานในวิถีชีวิตด้วยความพอเพียงตามกำลังผลิตภาพ ของแรงงานในครัวเรือน ซึ่งเป็นวิถีการผลิตเพื่อการดำรงชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในมิติทางสังคม การดำรงชีวิตในชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวยมีพื้นฐานจากความเชื่อและศรัทธาในศาสนาการพัฒนาด้านจิตใจ มีคุณธรรมเป็นเครื่องมือยึดเหนี่ยวในการใช้ชีวิต แม้ในปัจจุบันจะมีการเติบโตทางวัตถุค่อนข้างมาก แต่มิได้เป็นการสะสมความมั่งคั่งหรือตอบสนองความสะดวกสบายส่วนตัวแต่เป็นไปเพื่อประโยชน์ร่วมกันของชุมชน เพื่อรองรับการขยายของสมาชิกในชุมชนรวมทั้งความพยายามในการนำเอาวัฒนธรรมประเพณีมารื้อฟื้นให้คนในชุมชนใกล้ชิดกับศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันกับสังคมทุนนิยม ซึ่งได้พัฒนาเข้าสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่องเป็นคู่ขนานในแนวทฤษฎีสองระบบของฉัตรทิพย์ นาถสุภา

4.2 การดำเนินธุรกิจของชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวยจากการเข้าไปในชุมชน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับชุมชนทั้งสอง มีผลจากการศึกษาได้ดังนี้

1. ลักษณะการดำเนินธุรกิจของชุมชนช่วงดั้งเดิมโบราณ

ชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวย เป็นชุมชนที่มีคนอพยพเข้ามาอยู่อาศัยตามริมฝั่งแม่น้ำของมนุษย์หลายชาติพันธุ์ มีความหลากหลายทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศน์ชุมชน (Community Ecosystem) ในกลุ่มน้ำนนครชัยศรี (ศรีศักร วัลลิ โภคม, 2536) สภาพพื้นดินพื้นที่ราบน้ำท่วมเข้าถึงเป็นสวนขร่งและคูคลองเข้าถึงทุกบ้านมีเอกลักษณ์เป็นชุมชนชายฝั่งแม่น้ำนนครชัยศรีอันได้แก่ ชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวยจากอดีตรุ่งเรือง โดยสภาพของภูมิประเทศเป็นแหล่งเกษตรกรรมผลิตข้าวของป่าและอูมด้วยสัตว์น้ำ จึงกลายมาเป็นชุมชนการผลิตการค้าตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2394 – 2500 ด้วยการผลิตเพื่อขังชีพ ผสมผสานกับวิธีการผลิตเพื่อส่งออกสินค้าก่อให้เกิดชุมชนหนาแน่นริมฝั่งแม่น้ำนนครชัยศรี วัดไร่จิงและวัดคอนหาวยเป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งสองแห่งเพราะมีวัดเป็นหลักสำคัญชาวบ้านในอดีตมาพบปะกันเสมอด้วยกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณี เกิดเป็นตลาดทั้งสองชุมชน เนื่องด้วยมีเรือนำสินค้ามาแลกเปลี่ยนซื้อขาย กันเป็นประจำ มีวิถีชีวิตจำเป็นในการอาศัยสัญจรทางน้ำ การขุดคูคลองเข้าถึงบ้านทุกหลังเป็นสิ่งจำเป็นในวิถีการผลิตอาศัยธรรมชาติและกำลังแรงงานที่มีอยู่ภายในครัวเรือน เมื่อนโยบายรัฐบาลเปลี่ยนแปลงในพุทธศักราช 2500 เป็นต้นมา ความต้องการของภาครัฐ คือการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วภายใต้การสนับสนุนการเงินของธนาคาร โลกสนับสนุนเงินทุนเข้าสู่ประเทศคือพัฒนาเพิ่มผลผลิตด้วยเทคโนโลยี การเป็นประเทศอุตสาหกรรม มีการพัฒนาถนนเชื่อมโยงเป็นโครงข่ายการคมนาคม อำเภอสามพราน จึงเกิดถนนสายเพชรเกษมได้สร้างสะพานข้ามแม่น้ำเรียกว่า สะพานโพธิ์แก้วข้ามแม่น้ำเชื่อมฝั่งตะวันออกและตะวันตกตัดถนนเข้าสู่หมู่บ้านทุกตำบล เมื่อเกิดถนนไร่จิง – คอนหาวยไปเชื่อมถนนพุทธมณฑล – ปิ่นเกล้าวิถีชีวิตชุมชนเปลี่ยนไปทันทีการพึ่งพาการสัญจรทางน้ำถูกลืมไปสิ้นเชิงเพราะการสัญจรโดยใช้ถนนรวดเร็วชุมชนตลาดวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวย ซึ่งได้ขบเซาตั้งแต่สมัยสงครามโลก (2482 -2488) จึงมิได้รับการพัฒนาเป็นชุมชนได้คงสภาพแห่งการเงิยบเหงามาตลอดระยะเวลาเพราะตลาดได้เกิดขึ้นบริเวณริมถนนตลาดชุมชนจึงลดลงไปตามลำดับ ในยุคของการเริ่มแผนพัฒนาสังคมแห่งชาติ

ชุมชนวัดไร่จึงอาศัยการค้าการผลิตในชุมชน ได้คงสภาพอยู่ได้เพราะชาวบ้านในชุมชน มีสมาชิกในครัวเรือนขยายและการเพิ่มจำนวนคนอพยพเข้ามาทำงาน โดยอาศัยจำนวนคนเข้ามา สักการะหลวงพ่อวัดไร่จึงในโบสถ์หมุนเวียน จำนวนมากในแต่ละวันทำให้การผลิตในชุมชนผลิต เพื่อขายเพื่อเลี้ยงชีพตนเอง มีรายได้ประจำพอเพียงเลี้ยงดูครอบครัวไม่เดือดร้อนชาวบ้านมีความ จำเป็นการดำรงวิถีชีวิตอยู่ได้โดยไม่ฟุ่มเฟือยความฟุ้งเฟ้อในการบริโภคไม่นิยมวัตถุของชาวบ้าน จึงไม่มีผลกระทบเพราะทุก ๆ ครัวเรือนยังยืนอยู่ได้ โดยกำลังการผลิตของตนเองอย่างมีศักยภาพ ซึ่งมีอยู่แล้วตามธรรมชาติจึงไม่มีการล้มละลายหรือเลิกกิจการยกเว้นยกเลิกการผลิตจากสาเหตุภัย ธรรมชาติ ที่เริ่มคุกคามเข้ามาในพื้นที่มากขึ้นทุกปี

4.3 การดำเนินธุรกิจของชุมชนวัดคอนฮวย

ชุมชนวัดคอนฮวยได้ซบเซาลงโดยสาเหตุการพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมทุนนิยมการขัดแย้ง ระหว่างการใช้น้ำภาคเกษตรกรรมการใช้สารเคมี ซึ่งมีสารเคมีตกค้างและปัญหาน้ำในแม่น้ำมี มลพิษสาเหตุการปล่อยของเสียลงแม่น้ำของภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมชุมชนวัดคอนฮวยได้ ลดพื้นที่การผลิตลดลง เริ่มวางแผนร่วมกันมาประกอบการค้าในการผลิตอาหาร คาว-หวานกลับมา ประกอบอาชีพการค้าใหม่ในชุมชน หลังจากได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้เป็นชุมชนที่ขายผลผลิต ในตลาดวัดคอนฮวยชาวบ้านที่เขานำผลผลิต ไปขายตามชุมชนอื่น ๆ ก็กลับมาขายในตลาดวัด คอนฮวยจากที่นายโอ - นายหนับ เคยขายเปิดได้วันละ 20 - 30 ตัว ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเป็น 500 ตัว/วัน รวมทั้งผลผลิตอื่น ๆ ก็มีอัตราขายเพิ่มขึ้น มีเหตุผลสองประการ คือ

ประการแรก มีคนอพยพเข้ามาอาศัยเพิ่ม จำนวนคนเข้ามาซื้อสินค้ามากขึ้น

ประการสุดท้าย ครอบครัวสมาชิกขยาย มีกำลังแรงงานและความต้องการยังชีพเพิ่มขึ้น

ชุมชนวัดคอนฮวยพื้นดินอุดมสมบูรณ์ปลูกต้นไม้เจริญงอกงาม ผลไม้มีรสชาติอร่อย เช่น ผลิตผลจากมะพร้าว ต้นตาลและส้มโอ เป็นปัจจัยการผลิตของอาหาร เมื่อนำภูมิปัญญาชาวบ้านผสาน กับความขยันอดทนที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษก่อให้เกิดอาชีพค้าขายจำนวนมาก สืบเนื่องจาก การรวมกลุ่มของชาติพันธุ์ที่เข้ามารวมอยู่ประกอบอาชีพในกลุ่มน้ำแห่งนี้ ชุมชนวัดคอนฮวยสามารถ ใช้ปัจจัยการผลิตผสมผสานภูมิปัญญาและเทคโนโลยี จากแรงงานและสมาชิกในครัวเรือนภายใน ชุมชนประกอบการค้าและผลิตซ้ำในการประกอบอาชีพได้ยั่งยืนสืบทอดมา

ต้นทุนในการผลิต

ที่ดิน พื้นที่ในการทำกินในอดีต ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเกิดจากการขุดคลอง ส่วนใหญ่เป็นของเจ้านายที่มีทาสและบริวาร เมื่อชาวบ้านได้ที่ดินไม่มากนักเพราะกำลังในครอบครัวมีน้อยที่ดินส่วนใหญ่จึงตกเป็นของเจ้านายขุนนางและนายทุนที่มีกำลังจ้างแรงงานในการขุดคลอง ต่อมาเมื่อมีการเลิกทาส ที่ดินได้มีการแบ่งขายและซอซอขายเป็นแปลงเล็กลงมาให้กับชาวนา ชาวจีนอพยพ และทาสที่ได้ปลดปล่อยในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีโอกาสซื้อไว้จากทุนที่สะสม

คังนั้นพื้นที่ในตลาดวัดคอนหวย ซึ่งเป็นห้องแถวอาคารเรือนไม้โดยการเช่าที่จากเจ้าของเดิมปลูกเป็นห้องเรือนแถวใช้ฝาห้องร่วมกันทำมาค้าขายในเรือนแถวต่าง ๆ โดยชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในพื้นที่ทำมาค้าขาย

ทุน แหล่งทุนในชุมชนเดิมจะผลิตสินค้าโดยใช้ทุนทางธรรมชาติ ซึ่งมีผลิตผลอยู่แล้วในชุมชนแรงงานของตนเองเช่น เมื่ออดีต ป่าไผ่นำลูกตาลจากปลายน่านำมาขยำผสมแป้งและน้ำตาล แล้วนำไปนึ่งก็สามารถขายหรือแจกเพื่อนบ้านและนำไปแลกเปลี่ยนกันกินในระหว่างบ้านเรือนแถวนั้น ซึ่งการลงทุนสมัยก่อน สามารถนำวัตถุดิบไปผลิตก่อนเมื่อจำหน่ายสินค้าได้เงินแล้วจึงค่อยนำเงินไปจ่ายภายหลังได้ เป็นการสะสมทุนและแรงงานของตนเองที่มีอยู่ตามธรรมชาติ การเลี้ยงเป็ดมีมากในอำเภอบางเลนเป็นเขตติดต่อกับอำเภอสามพราน ถือว่าเป็นอาชีพหลักของคนในกลุ่มน่านครชัยศรีแต่เป็นอาชีพรองของคนในชุมชนบางเลน ซึ่งส่วนใหญ่ทำนาข้าวเป็นหลัก เมื่อหมดฤดูเก็บเกี่ยวจึงใช้เวลาว่างเลี้ยงเป็ดคราวละมาก ๆ โดยวิธีการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งและด้วยสภาพของระบบนิเวศที่เหมาะสมเกิดจากดินตะกอนน้ำกร่อย (น้ำทะเลผสมน้ำจืด) ที่อุดมด้วยแร่ธาตุอาหารที่พืชต้องการ โดยเฉพาะไม้ผลของชาวอำเภอสามพรานด้วยลักษณะของภูมิประเทศเป็นพื้นที่ฝั่งแม่น้ำอ้อมหรือแม่น้ำโค้ง เป็นที่ดินตกตะกอนปลูกไม้ผลงาม เช่น พื้นที่ของตำบลบางเตย ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับวัดไร่จิง เป็นพื้นที่ของชาวสวนปลูกส้มโอรสเขียวของประเทศไทย ส่วนที่เป็นฝั่งโค้งหรือฝั่งแหลมจะเป็นที่ดอน เช่น พื้นที่ของตำบลบางกระทิกที่ตั้งของวัดคอนหวย ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนในการค้าขายมาแต่อดีต

การเลี้ยงเป็ดเป็นอาชีพหลักของชุมชนลุ่มน่านครชัยศรี เมื่อว่างเว้นจากการทำนาก็ทำอาชีพโดยการเลี้ยงเป็ด อาศัยทุนของผู้ที่ถูกเป็ดมาเลี้ยงรวมทั้งอาหารเมื่อเป็ดโตขายได้นายทุนจะเป็นผู้ซื้อเป็ดไว้เอง ซึ่งก็ยังเป็นระบบเช่นนี้ด้วยบริษัทขนาดใหญ่อย่างบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ที่เป็น

ผู้ผลิตพันธุ์สัตว์และอาหาร เมื่อมีการเลี้ยงเป็ดมากแบบไล่ทุ่งการเลี้ยงเป็ดแบบไล่ทุ่งผู้เลี้ยงหนึ่งคนสามารถเลี้ยงเป็ดได้มากกว่าหมื่นตัว โดยใช้แรงงานของคนในครอบครัวที่ว่างจากการทำนาคอยด้อนเป็ดไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่เช้าจรดด้อนเป็ดไปตามนาของชาวบ้านในทุ่งนาที่เก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว เพื่อกินเศษข้างเปลือกในนา แผลง หอยและปู ซึ่งเป็นการทำลายศัตรูของต้นข้าวในนาไปด้วยการเหยียบย่ำของเป็ดถือเป็นงานพรวนคินไปในตัวได้ประโยชน์จากมูลเป็ดที่ถ่ายลงไปบนนาถือเป็น การให้ปุ๋ย ผุ่เป็ดจะกินอาหารจากนาแปลงหนึ่งไปยังอีกแปลงหนึ่ง โดยระยะนี้ไม่ต้องลงทุนในเรื่องของอาหาร อุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยงเป็ดคือไม้ไผ่ยาวที่ปลายไม่มีฉลุพลาสติกผูกให้เหมือนลักษณะจริง เพื่อใช้ไล่หรือด้อนเป็ดย้ายข้ามแปลงนาเพื่อหาอาหารในปัจจุบันเปลี่ยนมาเลี้ยงเป็ดในโรงเรือนเป็นส่วนมาก

อาชีพทำเป็ดพะโล้ขายจึงเป็นอีกอาชีพที่ชุมชนตำบลบางเลน และตำบลบางกระทึกมีชื่อเสียงจากการขายเป็ดพะโล้ การทำเป็ดพะโล้นิยมใช้เป็ดตัวผู้ ส่วนตัวเมียเลี้ยงไว้เก็บไข่จึงเกิดอาชีพที่ผลผลิตของไข่เป็ดขึ้นอีกอาชีพ คือ การทำขนมไทยในบริเวณชุมชนวัดคอนหาวย เช่น ขนมหวานร้านอัทนีย์และห่อหมกที่มีชื่อของ “ป้าไข่” ในอดีต แต่ปัจจุบันยังคงมีแต่ขนมตาลที่ถูกหลานยังคงดำเนินกิจการต่อในระบบครอบครัว จากเหตุผลของความแตกต่างของภูมิประเทศ จึงทำให้ชุมชนในสามอำเภอลุ่มน้ำนี้มีอาชีพค้าขายและทำการเกษตรได้ผลดีตามสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์คนในชุมชนนี้จึงสามารถมีปัจจัยการผลิตในพื้นที่ได้อย่างพอเพียง ซึ่งหาได้ง่ายภายในชุมชนใกล้เคียงกัน

น้ำ ความแตกต่างของชุมชนลุ่มน้ำนครชัยศรี โดยธรรมชาติของคนอาศัยน้ำเป็นหลักจึงรู้จักธรรมชาติของน้ำดีกว่าเพราะลุ่มน้ำนครชัยศรีมี “น้ำขึ้น น้ำลง” “น้ำเกิด น้ำตาย” หรือ “น้ำเข้า น้ำเย็น” รู้จักฤดูกาลของลมประจำท้องถิ่น รู้จักดวงจันทร์ จึงสามารถปรับกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับธรรมชาติ (สัมภาษณ์นายทิม ไทยทวี, พฤศจิกายน 2549) แต่วิถีผลิตต้องเปลี่ยนไป เพราะการถูกคุกคามทรัพยากรธรรมชาติจากการแย่งใช้น้ำระหว่างอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

ระบบความสัมพันธ์ ของชุมชนในลุ่มน้ำนครชัยศรี ในอดีตมาถึงปัจจุบันแรงยึดเหนี่ยวในชุมชนมีความแน่นแฟ้นอยู่ 3 ส่วน คือ ครอบครัว วัดและโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในลักษณะพึ่งพาอาศัยกันระหว่างชุมชน ทำให้ชุมชนในลุ่มน้ำนครชัยศรีมีความสามารถในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอดด้วยระบบเครือญาติมีความผูกพันกันแบบสังคมชนบท ซึ่งจะมีพ่อค้า

คนกลางมาเชื่อมโยงการนำสินค้าจากชาวสวนไปขายเพราะการพึ่งพาคนกลางมิใช่เงินทุนใหญ่แต่เป็นคนกลาง ซึ่งเป็นคนบ้านใกล้กันหรือรู้จักกันสามารถนำสินค้าไปขายก่อนแล้วนำเงินมาให้ภายหลังเป็นการพึ่งพากันเองในชุมชนในระบบสังคมชุมชน

แรงยึดเหนี่ยวของชุมชน คือศาสนาในยุคนี้วัดมีบทบาทในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเป็นที่พึ่งพาทางจิตของชาวบ้าน เป็นสถานที่บำบัดรักษาเมื่อยามเจ็บป่วย พระสงฆ์หลายรูปแต่ละวัดที่ตั้งอยู่ริมน้ำซึ่งมีมากถึง 40 วัด (ชมรมรักแม่น้ำท่าจีน) จำนวนพระสงฆ์มีความรู้ทางการแพทย์แผนโบราณและให้การรักษาแก่ชาวบ้าน (วัดกลางบางแก้ว) ในอำเภอนครชัยศรีมีหลายวัด เช่น หลวงปู่บุญ ที่มีชื่อเสียงในการรักษาคนไข้และในปัจจุบันวัดกลางคูเวียงมีสัตตลักษณะวัดเป็นหม้อยาโบราณตั้งอยู่บริเวณหน้าวัด เป็นต้น

แรงงาน เป็นแรงงานสมาชิกภายในครอบครัวสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ หากแรงงานในครอบครัวไม่เพียงพอสามารถจ้างแรงงานได้ใน 2 ลักษณะ คือ จ้างแรงงานจากท้องถิ่นหรือแรงงานชั่วคราวจากครอบครัวที่มีกิจการเพียงเล็กน้อยอีกลักษณะหนึ่งเป็นการจ้างแรงงานภายนอกท้องถิ่นจากแรงงานอพยพเข้ามาอยู่อาศัย

ในปัจจุบันยังมีร่องรอยแห่งความเจริญให้เห็นได้จากที่มีโกดังสินค้าริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี วิถีชีวิตของชาวบ้านอยู่กันเรียบง่ายมีการคมนาคมด้วยเรือพายให้เห็นอยู่ อาชีพทำสวนส้มโอสวนหมากและสวนมะพร้าวตามริมฝั่งกลุ่มแม่น้ำนครชัยศรี ลักษณะเด่นของชุมชนตลาดริมน้ำวัดคอนหาวย คือ เป็นตลาดที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี บรรยากาศ ร่มรื่น ยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติอยู่มีทั้งของฝากและขนมแบบไทยๆที่ผลิตสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมตาล ขนมทองเอก ขนมช่อม่วง ขนมจ่ามงกุฎ ขนมตาลและขนมลูกชุบ ซึ่งผู้ที่มาเยือนสามารถเลือกซื้อได้ตามความพอใจพร้อมทั้งยังมีอาหารจีบแบบโบราณ โดยฝีมือการปรุงแต่งที่สืบทอดสืบเชื้อสายในการทำอาหารชั้นดีจากภูมิปัญญาชาวจีนที่มาตั้งถิ่นฐานสืบเนื่องมาจากอดีต เช่น ขนมเปี๊ยะ ก๋วยจั๊บน้ำข้น ขนมจีบ แบบหมักและแบบสด ปลาตะเพียนต้มเค็ม เป็ดพะโล้ ฯลฯ

นอกจากตลาดริมน้ำคอนหาวยจะมีลักษณะความเป็นชุมชนและดำรงวิถีการผลิตเป็นสถานที่ขายอาหารคาว หวาน ที่มีรสชาคร่อย เป็นสถานที่ขายพืชผัก ผลไม้และผลิตผลจากชาวสวน ที่อยู่ในตำบลบางกระทีกและตำบลใกล้เคียงเป็นสาเหตุที่นำพาให้ผู้ที่มาเที่ยวชมได้เลือก

ซื้อผักและผลไม้ที่ใหม่ สด สะอาด และได้ทุกวัน อีกทั้งยังมีผัก ผลไม้ที่ปลอดภัยจากสารพิษ โดยมี พระอธิการประวัติปวุตติโก อดีตเจ้าอาวาสวัดคอนหาวยได้ส่งเสริมให้เกษตรกรในชุมชนวัดคอนหาวยและข้างเคียงสามารถนำผลผลิตจากสวนมาขายที่บริเวณวัด โดยทางวัดได้จัดสถานที่ให้อย่างเป็นทางการเรียบร้อยควบคู่ไปกับที่ได้จัดสถานที่สำหรับพักผ่อนสูดอากาศบริสุทธิ์ริมฝั่งแม่น้ำ เช่น มีแพปลา ซึ่งมีปลาอาศัยอยู่นับหมื่น ๆ ตัวมีเรือพานักท่องเที่ยวล่องเรือชมวิวทิวทัศน์และธรรมชาติตามลำน้ำนครชัยศรี ด้วยเหตุนี้วัดคอนหาวยจึงเป็นสถานที่ที่มีผู้คนเข้ามาพักผ่อนและชมธรรมชาติเป็นจำนวนมากในวันเสาร์และอาทิตย์

จากการดำเนินธุรกิจอย่างมีศักยภาพภายในของชุมชนวัดไร่ขิงและชุมชนวัดคอนหาวย ลักษณะความเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

ผู้นำของชุมชนวัดไร่ขิง คือ พระอุมาธิคุณูปมาจารย์และคณะกรรมการชุมชนได้ตระหนักถึงความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมเป็นผลจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทุนหรือธุรกิจเอกชนได้เสนอตัวเข้ามาเป็นทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นการดึงเอาภาคธุรกิจมาจัดการกับปัญหาหรือพยายามใช้กลไกตลาดเพื่อแก้ปัญหาเป็นการเพิ่มบทบาทของทุนผ่านระบบตลาดมิใช่เป็นทางออกจากวิกฤตการณ์ กลับทำให้สถานการณ์เลวร้ายลง ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการชุมชนจึงเล็งเห็นว่าคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยมีการรวมตัวในกิจการสาธารณะต่าง ๆ รวมถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อบรมเยาวชนเพื่อทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งความเข้มแข็งของชุมชนจะมั่นคงนั้นจะต้องมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งดูได้จากความสัมพันธ์ในชุมชนความสัมพันธ์แบบแนวราบหรือความสัมพันธ์แบบระบบเครือข่ายจึงมีการรวมตัวเป็นเครือข่ายเป็นแบบแผนที่พึงปรารถนายิ่งกว่าความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง เมื่อชุมชนมีแนวคิดสอดคล้องกัน พระอุมาธิคุณูปมาจารย์จึงนำหลัก “คุณธรรมพลเมือง” (Civic Virtues) (วิถีสังคมไทย 2543 หน้า 272) ของชุมชน ซึ่งตรงกับจริยธรรมในพุทธศาสนา เช่น การมีวินัยในตนเอง การเห็นแก่ส่วนรวม การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นการให้อภัย โดยเน้นความร่วมมือความไว้วางใจและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ผู้นำทางศาสนา หรือผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้นำที่เข้าถึงจิตใจคนในชุมชน รวมทั้งสามารถนำแบบแผนของชุมชนเข้ามาอยู่ในส่วนของพุทธศาสนา การพิจารณาพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับพุทธศาสนา เพื่อให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันมีความสัมพันธ์ที่ดี เน้นการทำให้ชุมชนมีความสงบสุข ผู้คนปลอดภัยจากระบบทุน วิธีสร้างสถาบันการศึกษาและ โรงพยาบาลป้องกันการรุกรานเข้ามา

อุตสาหกรรม ร่วมมือกันสร้างสรรค์ประโยชน์ไม่คิดเอาเปรียบกันและเสียสละเพื่อส่วนรวมถือเป็นคุณธรรมในศาสนาด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชุมชนวัดไร่จึงมีความเข้มแข็งและสามารถดำเนินธุรกิจแบบเศรษฐกิจพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

ผู้นำของชุมชนวัดคอนทวาย คือ ผู้นำหมู่บ้าน และผู้นำในรูปแบบของคณะกรรมการกลุ่ม โดยมีนายบัญชา (กำนันใหญ่) วุฒิสังคะ (สัมภาษณ์, พศจิกายน 2549) เป็นประธานบริหารตลาดที่สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจทำให้ภาคเกษตรในสองสามทศวรรษที่ผ่านมาอ่อนแอลง ภาคการเกษตรถูกกดขี่เอาผลิตภัณฑ์ โดยภาคอุตสาหกรรมเข้ามาครอบงุมภาคเกษตรอยู่ในสภาพถูกกดราคาสินค้าทางการเกษตรประชาชนมีอำนาจในการซื้อน้อยจากสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้น ภาครัฐได้สร้างยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ธุรกิจสามารถยังคงอยู่ได้ ผู้นำชุมชนได้พยายามหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้ชุมชนสามารถกลับสู่ภาคเกษตรที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข สร้างธุรกิจขั้นพื้นฐานภายในชุมชน ได้แก่ ธุรกิจไร่นาสวนผสม หัตถกรรม ธุรกิจหมู่บ้าน อุตสาหกรรมในครัวเรือนและงานบริการอื่น ๆ ชุมชนวัดคอนทวายสามารถรวมกลุ่มทำธุรกิจแบบเศรษฐกิจพึ่งตนเองสามารถบริหารกันเองและธุรกิจที่เกี่ยวกับอาหาร นานาชนิด รวมทั้งบริการอื่นๆ ชุมชนวัดคอนทวายเน้นความเข้มแข็งและการพึ่งตนเอง การสร้างคุณภาพของชุมชนจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้หลอมรวมกันเป็นคุณค่าและประโยชน์ซึ่งกันและกัน คณะกรรมการกลุ่มของชุมชนมีหน้าที่สนับสนุนและกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจและสามารถนำชุมชนไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามความเป็นอยู่ของชุมชนจะยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือของชุมชนการรักษาคุณค่าของวัฒนธรรมและคงสภาพวิถีชุมชนแบบดั้งเดิมบนพื้นฐานการดำเนินธุรกิจในลักษณะเกื้อกูล พึ่งพาปัจจัยการผลิตจากธรรมชาติ ซึ่งต้องช่วยกันรักษาและอนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อม การร่วมกิจกรรมในชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีน

ผลการวิเคราะห์ตามทฤษฎีการดำรงอยู่ในวิถีชุมชนวัดไร่จึงและชุมชนวัดคอนทวายได้ใช้ทฤษฎีสองระบบของฉัตรทิพย์ นาถสุภาและการดำเนินธุรกิจชุมชนของณรงค์ เพ็ชรประเสริฐมาเป็นบทวิเคราะห์

กล่าวโดยสรุปตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนในทฤษฎีของฉัตรทิพย์ นาถสุภาชุมชนเป็นตัวของตัวเองมีความสามารถอยู่รอดได้ด้วยตนเองพัฒนาได้ มีเส้นทางชีวิตเป็นอิสระลักษณะสำคัญแนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ครอบครัวยุคใหม่เป็นหน่วยการผลิตแรงงานของสมาชิกเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ความพอเพียง หมายถึง การพึ่งตนเองด้วยการใช้แรงงานเพราะแรงงานเป็นสิ่งที่ครอบครัวยุคใหม่อยู่โดยธรรมชาติไม่ต้องจ้างเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นกับสถาบันครอบครัวสิ่งที่ครอบครัวคิดถึงคือการอยู่ให้รอดก่อนแล้วจึงสะสมและค้าขาย โดยพึ่งพาแรงงานในครอบครัวพึ่งพาทรัพยากรท้องถิ่นพึ่งพาตนเองและพึ่งพากันในชุมชนก่อนหากเป็นการผลิตขาย ซึ่งเป็นการผลิตได้ตามกำลังศักยภาพในตลาดใกล้บ้านและตลาดภูมิภาคภายในประเทศ

ตามหลักธุรกิจชุมชนของณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ คือ การประกอบอาชีพการค้าขายซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยโบราณการค้า การผลิตเพื่อการเลี้ยงครอบครัวเป็นหลักการมุ่งทำธุรกิจหวังกำไรสูงสุดมิใช่ในการดำเนินธุรกิจของชุมชน วิถีชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในสังคมประเพณีและวัฒนธรรม ธุรกิจชุมชนมีความหมาย หนึ่งครัวเรือน สองวิถีการผลิตมีการผลิตเพื่อยังชีพและเพื่อการค้าอยู่ด้วยกันแตกต่างจากธุรกิจ ในระบอบทุนนิยมการประกอบธุรกิจหลุดออกนอกกรอบของสังคมและวัฒนธรรม

คังกรณีของชุมชนวัดไร่ขิงและชุมชนวัดคอนหาวยเป็นธุรกิจชุมชนที่กระจายรายได้ ไม่เป็นการกระจุกตัวเหมือนเศรษฐกิจทุน ปัญหาของประเทศ คือ การเจริญแบบกระจุกอยู่ที่เดียวคนรวยก็รวยมากขึ้นรายได้ห่างจากท้องถิ่นชาวบ้านมากขึ้น การเจริญของธุรกิจชุมชนมีการติดต่อกันแนวนอนเป็นระบบตลาดที่ชาวบ้านทุกคนปรารถนาไม่มีการผูกขาดการค้าขายโดยในตลาดท้องถิ่นอาจช่วยเหลือกันเป็นเครือข่ายแทนการแข่งขัน ธุรกิจชุมชนในสังคมวัดไร่ขิงและชุมชนวัดคอนหาวยเป็นเศรษฐกิจข้างล่างแบบแนวนอนหรือแบบกระจายใครมีกำลังผลิตชนิดใดมีฝีมือและภูมิปัญญาในการทำอาหารประเภทใดทุกครัวเรือนสามารถผลิตและนำมาขายในตลาดตามกำลังการผลิตของตนได้ตลอดเวลา

ในประเทศไทย มีระบบเศรษฐกิจ ที่มองภาพได้ชัดว่า ระบบการแข่งขันเสรีตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก ซึ่งมีได้เกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนาได้จริง ดังนั้นการเรียนเรื่องการค้าเสรีในวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศในทางความจริงประเทศกำลังพัฒนาถูกอำนาจบังคับโดยทุนจากประเทศมหาอำนาจ ผลต่อการจัดสรรทรัพยากรการผลิตปัญหาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ Neo - Classier ไม่คิดถึงเรื่องอำนาจ ซึ่งไม่ตรงกับความจริงเพราะทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นั้น ไม่เหมือนประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ

ตลาดนัดชุมชนวัดไร่จิงเป็นแหล่งรวมสินค้าผลิตภายในชุมชนการนำสินค้ามาจำหน่าย เป็นลักษณะผู้บริโภคสามารถมาซื้อสินค้าจากผู้ผลิต เป็นการนำสินค้ามาขายยังตลาดโดยตรง ทำให้ขายได้ในราคาผู้ผลิตจำหน่ายให้ผู้ซื้อ

ผู้วิจัยสังเกตได้จากการสัมภาษณ์ชาวสวนในแถบลุ่มน้ำนครชัยศรีนางสุพัชร สุขประสม อายุ 46 ปีได้นำส้มโอที่ปลูกเองมาขายเนื่องจากได้รับมรดกมาจาก พ่อ แม่ ได้นำส้มโอมายขายที่ตลาดชุมชนพอเลี้ยงครอบครัวได้ตามกำลังที่สมาชิกช่วยกันในรอบครัวมีสมาชิก 3 คนจะต้องดูแลกิจกรรมของครอบครัวต่อไป หากไม่มีผู้ใดสืบทอดก็จะต้องทำไปจนกว่าจะทำไม่ไหวปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในขณะนี้ ด้วยเหตุของสมาชิกในรอบครัวมีเพียงหนึ่งหรือสองคน เมื่อลูก ๆ โตไม่มีแรงงานพอสำหรับช่วยกันผลิตเป็นสาเหตุหนึ่งที่อาชีพเกษตรกรจะค่อยลดจำนวนลงไป

4.4 เปรียบเทียบการดำเนินธุรกิจแบบเศรษฐกิจพึ่งตนเองของชุมชนวัดไร่จิงกับชุมชนวัดดอนหวาย การดำรงอยู่ของวิถีชีวิตชุมชนการมีส่วนร่วมคิดร่วมทำของชาวบ้านเพื่อปกป้องผลประโยชน์และสิทธิของชุมชนป้องกันการเข้ามาครอบงำผลประโยชน์ (Take Over) ของทุนจากภายนอกชุมชนที่มีกำลังทรัพย์มากกว่า ในกระแสที่รัฐบาลมุ่งเน้นขยายเศรษฐกิจในรูปแบบของการร่วมทุนต่างชาติการลงทุนในเมกะโปรเจกต์แต่ชีวิตทั้งสองของชุมชนยังคงดำรงสภาพการผลิตและการประกอบอาชีพ อย่างเช่นที่อดีตเคยเจริญรุ่งเรือง ผ่านกระแสการพัฒนาและวิกฤตเศรษฐกิจชุมชนทั้งสองแห่งมีการพัฒนา เติบโตและการดำรงอยู่ของวิถีชุมชนได้ปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตในการผลิตการค้า โดยการยึดมั่นพึ่งตนเองสูงรวมไปถึงศักยภาพในการรักษาการดำเนินธุรกิจท่ามกลางการบริโภคนิยมภายใต้ระบบทุนนิยมการรักษาระดับการดำเนินธุรกิจ ของชุมชนทั้งสองแห่ง มีลักษณะเฉพาะในการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตของตนเองเป็นการยอมรับการผลิตจากภายนอกในวิถีชุมชนทั้งสองแห่ง จึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ควรค่าแก่การสนใจศึกษาในความสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางความผันแปรของสังคมในยุคปัจจุบัน การดำรงชีวิตบนรากฐานธุรกิจชุมชนและยึดมั่นในหลักศาสนาและวัฒนธรรมบนความเชื่อและศรัทธาค่อศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวของสังคมในการดำเนินเศรษฐกิจทั้งตนเองของทั้งสองชุมชน ได้เข้าสู่การแสวงหาปรับตัวเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงวิถีชีวิตอยู่ได้ในกระแสการทำธุรกิจในยุคปัจจุบันต้องใช้เงินตราเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้ากันภายในตลาดเป็นสิ่งสำคัญ

ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบพัฒนาการการเติบโตในภาพรวมของชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหวาย

	ชุมชนวัดไร่จิง	ชุมชนวัดคอนหวาย
ภูมิหลังของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนเกษตร มีศักยภาพ การผลิต การค้าในชุมชน - ศาสนสถาน ศาสนา เป็นศูนย์กลางของชุมชน - พัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน ในส่วนของสถาบันการศึกษาหรือการจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นชุมชนทางการค้าในระดับท้องถิ่นของคนเชื้อสายจีน - มีศาสนสถาน ศาสนา เป็นศูนย์กลางของชุมชน - มีการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยเน้นไปที่ ภาพลักษณ์ของบรรยากาศที่เก่าแก่ และอาหารการกิน เป็นหลัก
โครงสร้างเศรษฐกิจชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ประกอบธุรกิจการค้ารายย่อย - ศาสนสถานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนในชุมชนทั้งในและนอกท้องถิ่น อาทิเช่น พืช ผัก ผลไม้ หมากรุก เครื่องสังฆทาน ร้านอาหารคาวหวาน และร้านค้ากลุ่มผลิตภัณฑ์แม่บ้าน - เครื่องอุปโภค - บริโภค - พันธุ์ไม้ - ไม้ดอก - ไม้ผล - ผลิตภัณฑ์หม่องสมุนไพร 	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นการค้าขายทั้งตลาดเก่าและใหม่รวมไปถึงบรรยากาศคนแพและเรือนำเที่ยว - เนื่องจากการเน้นภาพลักษณ์ของบรรยากาศที่เก่าแก่ สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยและความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมคนในชุมชนจึงผลิตสินค้าประเภทอาหารออกมาวางขายและเน้นไปที่การบรรจุหีบห่ออย่างสวยงาม รวมไปถึงพืชผักผลไม้ที่มาจากสวน โดยตรง
โครงสร้างทางสังคมในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นสังคมชุมชนเกษตร - มีศาสนสถาน ศาสนา เป็นหลักยึดเหนี่ยวในการรวมตัวกันของชุมชน - จัดตั้งมูลนิธิหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนในหลักปัจจัยสี่ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีศักยภาพในการคงไว้ซึ่งการค้าขายริมน้ำเช่นในอดีต รวมไปถึงวัฒนธรรมชุมชนแบบดั้งเดิมมี ศาสนสถาน สถาบันการศึกษาองค์กรพัฒนาชุมชน เข้ามาเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในพื้นที่

จากตารางที่ 4.1 ภูมิหลังของชุมชน พบว่า ชุมชนวัดไร่จิงเป็นระบบเครือญาติชุมชนทางการเกษตร ซึ่งแตกต่างจากชุมชนวัดคอนหวายเป็นชุมชนทางการค้ามีเชื้อสายจีนทั้ง 2 ชุมชนจะมีศาสนสถานเป็นศูนย์กลางของชุมชน ในส่วนของชุมชนวัดไร่จิงมีพัฒนาการด้านการศึกษาและจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ชุมชนวัดคอนหวายเน้นภาพลักษณ์บรรยากาศโบราณมีการสร้างความนิยมในเรื่องอาหารการกินและมีการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนของคนที่มาจากสังคมเมือง

โครงสร้างธุรกิจชุมชน ชุมชนวัดไร่จึงปรับเปลี่ยนเป็นผู้ประกอบการค้ารายย่อยเป็นสถานที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอุปโภคและบริโภค เพื่ออำนวยความสะดวกภายในชุมชนร้านอาหารคาวหวานรวมทั้งผลไม้ต่าง ๆ จากชาวสวนได้พึ่งพาดตลาดวัดไร่จึงเป็นที่ค้าขายสินค้าที่ผลิตในชุมชน ตลาดวัดคอนหาวยเน้นภาพลักษณ์บรรยากาศโบราณสภาพดังกล่าวของความเป็นอยู่อย่างดั้งเดิม คนในชุมชนจึงผลิตสินค้าประเภทอาหารนำพืชผักผลไม้มาวางขาย รวมทั้งบรรยากาศบนแพและเรือนำเที่ยวที่คนในกรุงเทพ ฯ ต้องการเปลี่ยนบรรยากาศสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบการคงอยู่ของวิถีชุมชนทั้งสองแห่ง ซึ่งมีความแตกต่างกันในเชิงการค้าแต่วิถีผลิตยังคงเป็นแนวเดิม

โครงสร้างทางสังคมในชุมชนเนื่องจากชุมชนวัดไร่จึงเป็นสังคมชุมชนเกษตรมีศาสนสถานเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวในการรวมตัวของชุมชน จึงมีการจัดตั้งมูลนิธิหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อชุมชนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน ชุมชนวัดคอนหาวยยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของสังคมแบบดั้งเดิมที่คงไว้ การประกอบอาชีพค้าขายในตลาดริมน้ำ ในชุมชนมีศาสนสถานและองค์กรพัฒนาต่าง ๆ เป็นศูนย์รวมของชุมชนในพื้นที่เช่นเดียวกัน

ดังนั้นการดำเนินธุรกิจของชุมชนวัดไร่จึงและชุมชนวัดคอนหาวยคนในชุมชนมีการเรียนรู้ต่อการสร้างการคิดเป็นทำเป็นมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยการสร้างทุนทางปัญญา ภูมิปัญญาท้องถิ่น รักษาประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนยกระดับธุรกิจของชุมชนให้คงไว้ ซึ่งคงความเป็นเอกลักษณ์ภายในชุมชน การประกวดแข่งขันหมู่บ้านรักษาวัฒนธรรม กระตุ้นให้เกิดกำลังใจ การประชาสัมพันธ์การถ่ายทอดผ่านสื่อต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป การชักชวนบุตรหลานให้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนจัดการฝึกอบรมเยาวชนโดยการสอนให้ปฏิบัติจริงเพื่อรักษาไว้ ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเฉพาะสร้างกิจกรรมให้เยาวชนรักสิ่งแวดล้อมของทุก ๆ โรงเรียนในกลุ่มน้ำนครชัยศรี

วิธานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งเน้นไปที่การดำเนินธุรกิจของชุมชนวัดไร่จึงและชุมชนวัดคอนหาวยผู้ทำวิธานิพนธ์ จึงต้องการวิเคราะห์แต่เพียงปัจจัยที่ทำให้ชุมชนดำเนินธุรกิจผู้ประกอบการค้ารายเล็กอยู่รอดได้ในภาวะเศรษฐกิจที่ถูกแทรกแซงโดยระบบทุนนิยม

ผู้นำหรือสถานะการเป็นผู้นำเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการจัดการมีความสำคัญในการใช้แนวคิดยอมรับและต่อต้านเพียงบางส่วนของระบบทุนนิยมที่เป็นสิ่งแปลกปลอมเข้าไปในชุมชนเพราะผู้จัดการหรือผู้บริหารมีหน้าที่วางแผนและจัดระเบียบให้งานดำเนินไปได้ด้วยความ

เรียบร้อย ซึ่งการเป็นผู้นำนั้น มีหน้าที่ทำให้คนอื่นตามและการที่คนอื่นตามผู้นำก็ไม่มีใครรับรองว่าผู้นำจะนำไปในทิศทางที่ถูกต้องเสมอ ดังนั้นคนที่เป็ผู้นำที่เข้มแข็งก็อาจจะไม่ใช่ผู้จัดการหรือผู้บริหารที่ดีได้ ในทางตรงกันข้ามผู้บริหารหรือผู้จัดการที่ดีก็อาจไม่ใช่ผู้นำที่ดีได้ ดังนั้นถ้าเป็นไปได้องค์กรหนึ่งองค์กรใดหรือในที่นี้ คือ ชุมชนใด ชุมชนหนึ่งจะประสบความสำเร็จได้นั้นย่อมต้องการผู้บริหารหรือผู้จัดการที่มีลักษณะเป็นผู้นำที่ดีด้วย ดังเช่นผู้นำของชุมชนวัดไร่จิงและผู้นำของชุมชนวัดคอนหาวยมีลักษณะสำคัญ คือ การเชื่อมโยงสมาชิกภายในชุมชนรวมกันด้วยวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น

จากการศึกษาทฤษฎีสองระบบจักรทิพย์ นาถสุภา (2545) กล่าวถึงระบบทุนนิยมตะวันตกปะทะกับระบบก่อนทุนนิยมโดยไม่สามารถทำลายหรือคุกกลืนระบบก่อนทุนนิยมได้ สภาวะมีสองระบบไม่ใช่สภาวะชั่วคราวที่เกิดจากการเข้ามาต่อต้านกันใกล้ขึ้นของระบบตะวันตก แต่เป็นสภาวะที่ดำรงอยู่ตลอดไป ระบบก่อนทุนนิยมเป็นระบบที่มีกำเนิดของตัวเองเป็นตัวของตัวเองอยู่ก่อนแล้ว คือ ระบบเศรษฐกิจหมู่บ้านระบบเศรษฐกิจหมู่บ้านนี้ปรากฏในประเทศเช่นอินเดีย จีน ญี่ปุ่น และรัสเซียไม่ใช่ปรากฏในประเทศอาณานิคม ระบบเศรษฐกิจหมู่บ้านมีความต้องการจำกัดผลิตเพื่อเลี้ยงชีพครอบครัวเป็นหน่วยการผลิต การแลกเปลี่ยนมีจำกัดไม่มีจิตใจค้ากำไรหรืออยากแข่งขันหรือทำธุรกิจหรือสะสมทุนหรือทำอุตสาหกรรมด้วยเครื่องจักร วัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจถูกควบคุมปรับเปลี่ยนด้วยศาสนา จริยธรรมและประเพณีเป็นวงเขตเศรษฐกิจที่เป็นโลกของตัวเอง

ดังนั้นการที่ได้นำทฤษฎีสองระบบมาใช้ในการศึกษาเนื่องจากทั้งชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวย ถือเป็นตัวอย่างหนึ่งของชุมชนที่มีการปะทะกันของระบบทุนกับระบบชุมชนซึ่งสามารถใช้ทฤษฎีสองระบบเป็นแนวทางในการอธิบาย

การเปรียบเทียบการดำเนินธุรกิจชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหาวย

ผลการศึกษาจากการสุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองชุมชน จำนวน 21 คน มีผู้ชายจำนวน 14 คน ผู้หญิง 7 คน พบว่า กลุ่มชายอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปและกลุ่มเพศหญิง อายุ 25-40 ปี และ 50-65 ปี มีที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่น้อยกว่า 20 ปีขึ้นไป

ปัจจัยด้านการดำรงวิถีชีวิตเศรษฐกิจและสังคม

อาชีพของกลุ่มบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชนต่อเนื่องและส่วนหนึ่งมีผู้ประกอบการอาชีพรับราชการ 4 คน ในกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่มีอาชีพค้าขายหลากหลายดังที่ได้อ้างในภาคผนวก

สถานภาพทางสังคม กลุ่มตัวอย่างมีตำแหน่งในสังคม 10 คน ซึ่งมีตำแหน่งมากกว่า 4 ตำแหน่งจากการสัมภาษณ์ เช่น ประธานสภาอบต. กรรมการตลาด ครูและกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมฯ สุกท้ายเป็นกลุ่มของผู้ทำการค้าขายในชุมชน

กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม

จากการพูดคุยกับแกนนำในชุมชนวัดไร่จิงกับชุมชนวัดคอนหวาย มีกิจกรรมร่วมกันในชุมชนมากมายกิจกรรมที่มีศักยภาพ คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม และส่งเสริมศักยภาพภายในชุมชน เช่น ประเพณีลอยกระทง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ประเพณีสงกรานต์รดน้ำผู้สูงอายุ เป็นวัฒนธรรมที่สืบเนื่องมาช้านานอีกทั้งสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน

กิจกรรมงานพัฒนาโครงสร้าง

มีการวางระบบรวมกลุ่มรองรับการมีส่วนร่วมของประชาคม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาบุคลากรดำเนินงานในลักษณะการจัดกลุ่มวางระเบียบภายในตลาดชุมชนและร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

กิจกรรมที่มีลักษณะเป็นการสร้างสายสัมพันธ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

เป็นกิจกรรมที่ร่วมกันจัดเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณี ในงานประจำปีของชุมชนวัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนหวายกิจกรรมของการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน การจัดตั้งเรือท่องเที่ยวธรรมชาติพร้อมนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีวัดอยู่บริเวณแม่น้ำท่าจีนมากถึง 40 วัด

จากการลงไปในพื้นที่และการสังเกต สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนมีความต้องการที่จะรักษาวิถีชีวิตเดิมในระดับสูงในชุมชนวัดคอนหวายมีวิถีชีวิตเรียบง่าย พึ่งพาศาสนาเป็นหลักมีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน เช่น เคยทำขนม เป็ดพะโล้ และเป็นแหล่งขายสินค้าอุปโภคบริโภคอันลือชื่อมาแต่อดีต อีกทั้งผลไม้ที่มีชื่อเสียงของชุมชน เช่น ส้มโอมะพร้าวน้ำหอมเป็นที่ประจักษ์ของคนทั่วไป การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากเดิมไปมาก คือ บริเวณรอบอุโบสถของชุมชนวัดไร่จิง จากสาเหตุการตัดถนนเพชรเกษมเลียบบริเวณอุโบสถผ่านไปยัง

ชุมชนวัดคอนทวาย ถนนซึ่งตัดเข้าไปเชื่อมชุมชนสิ่งที่เปลี่ยนไปมาก คือ การสัญจรคมนาคม จากเดิมอาศัยเรือขนถ่ายสินค้าเปลี่ยนมาเป็นใช้รถยนต์ในการคมนาคมทางถนน เพราะมีความสะดวก และรวดเร็วมากกว่าแต่ก่อน

ระบบทุนนิยมนอกจากไม่สามารถเข้าถึงระบบเศรษฐกิจของชุมชนที่มีความเชื่อและ วัฒนธรรมเข้มแข็ง เพราะวาระบบเศรษฐกิจของชุมชนเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความมั่นคง โดยการสั่งสอนภายในครอบครัวและอาศัยกรอบแห่งจารีตประเพณี สร้างความสัมพันธ์ได้อย่าง แน่นแฟ้นทั้งในด้านระบบเชื่อมโยงรวมพลังของระบบเครือข่ายค้ำมา ชุมชนได้พัฒนาองค์กรการ ผลิตซ้ำของแรงงานจนครัวเรือนคงอยู่ ซึ่งระบบกระแสทุนนิยมไม่อาจเข้าทำลายได้ในชุมชน วัดไร่จิงและชุมชนวัดคอนทวายด้วยสภาพของสังคมวัฒนธรรมและการรวมกลุ่มประเพณีและ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ยึดโยงสมาชิกในกลุ่มให้สามารถอยู่ได้ยั่งยืนบนรากฐานแห่งการพึ่งพาตนเองใน การประกอบอาชีพธุรกิจชุมชนอย่างมีศักยภาพสูงภายใต้กระแสทุนนิยมในยุคสังคมปัจจุบัน